

Fatalizmus és hősiesség.

Egy *rotterdam*i hírlapíró a háború borzalmait közül különösen kiemeli a német gránátok pusztító hatását. Erről egyebek között a következőket írja:

Ha halljuk, hogy mint közeledik a levegőn át a nagy német gránátok süvöltő, zúgó fütyülése — ezt a hangot a sulyos, hosszukás, henger alakú tárgy olyan gyors repülésével idézi elő, hogy látni sem lehet — akkor az első fülsiketítő robbanás heves ijedelme után még az a rendkívül szorongató érzés támad az emberben, hogy teljesen ki van szolgáltatva a vak véletlennek.

És ha olyan városban vagyunk, amelynek házaí égnak, kórházból jövünk, ahol megcsónkított és haladókló fiatal embereket látunk, akik tompán, kimerülve fekszenek a szalmán és kilépve az utcára, megint egy gránát süvöltését halljuk a levegőben és azután látjuk, amint szörnyű dörgéssel mellettünk fölrobban és a füstfelhőben gyermekével együtt földreterített fiatal asszonyt veszünk észre, az asszony már csak egy széttágolt hulla, a három éves gyermek haladóklóva nyöszörög, akkor nem frázis már, hanem a szív legmélyéből fakadó fájdalmas fölkiáltás

A przemysli nagy temető.

Amikor ezer ágyunk működik egyszerre.

Ma érkezett sebesülten L. K. tartalékos tiszt, aki igen színesen és nívós előadásban beszélt el munkatársunknak az oroszok Przemysl alatt történt kudarcát:

— Fegyelmezett katona vagyok, aki az életben már sok viszontagságon mentem át, tehát szó sem lehet arról, hogy túlságosan szenzibilis kedélyű ember volnék. Mégis, amikor öt nappal a nagy küzdelem után a nyájas ápolónők seregétől körülvéve fekiüdtem az egyik kassai tartalék-kórház fehér ágyán, még mindig hallottam a hatalmas ágyuk bömbölését, gépfegyverek, sortűzek ropogását. Még fantomként előttem lebegett a Przemysl alatti lángban álló mezőség...

Az oroszok még hozzá sem kezdhettek az ugynevezett *körülzárási* művelethez, amikor mi megkezdtük akciónkat. *Egyszerre ezer ágyunk fogott bele földöntúli menydörgésébe.* A máskor esendes bástyák lőréséből, sáncablakokból öntötték a tüzet a srappelvek, az ágyugolyók az oroszok soraira. *Amerre csak a szem ellátott, lángban álltak a mezők és mintha csak hatalmas elemi erők működtek volna a föld mélyében, remegett a talaj, a szünet nélkül való dörgést a visszhang kétszeresen adta vissza.*

Én az erőd egyik magaslatáról tábori látesővel néztem az alanti síkságot, a szétrobbanó gránátok, srappelvek tüzeitől azonban alig lehetett kivenni valamit. *Az egész csataterén hatalmas füstfellegek gomolyogtak, az oroszok háta mögött kigyulladt egy sűrű erődőség, amely kísérteties látványt nyújtott.* Most láttam csak, hogy milyen igaz volt *Sherman* amerikai tábornoknak, aki résztvett az Észak, Dél elleni harcokban és aki azt mondta, hogy a háború földi pokol.

Przemysl az orosz ügy egyik nagy temetője lett. Amikor elült a harci zaj és mi megnyitottuk a várkapukat, csak akkor láttam igazán az orosz sereg nagy katasztrófáját. *Az egész csatateret oroszok hullái borították. A vár legkülsőbb erődítményei előtt a drótsövényeken orosz katonák hullái csüngtek. Azok a tölcseralaku gödrök, melyekből nyársak állottak ki, mind tele voltak holttettek-*

ez: A háború vak szörnyűség és leírhatatlan borzalom.

A gánát a háború kedves fegyvere. Ez a modern háborúnak sajátos jelleget ad. Hallani kell szörnyű süvöltését, látni kell borzasztó pusztításait, hogy a mai háború műveltát világosan érezzük: kölesönös mézszárlás ez a messzeségből, óriási távolságokból, borzasztóan lesújtva és eltompítva, kizárva a kíméletnek vagy lélekemelő hősi küzdelemnek minden gondolatát.

A gránátok hatásáról és borzalmáról a csapatok fogalmát sem alkothattak maguknak, míg azt magukon nem tapasztalták, mintha nekem egy tiszt. A golyózáporról, sőt a gépfegyverek gyilkos hatásáról inkább nyujtanak már némi képet a nagygyakorlatok. A gyakorlatok alkalmával a láthatatlan messzeségből dörgő ágyuk nem keltenek benyomásos valóságos hatásokról. z a hatás mindazokra, akiket érint, minden várakozáson fölüli álló ijedelem és szörnyű megsemmisülés érzete. A csapatra első ízben hulló gránátos következménye már többször csaknem pánik-szerű rémület volt.

Engedelmeskedni és félelem nélkül haladni, tehát a végzetben való megnyugvással megadni magunkat annak, hogy a távollból dobott pokoli gyilkos szerszám megöl bennünket, ebben áll nagyrészt a mai háborúban a bátorság, a csapatok hősi küzdelme.

kel. De a legrettenetesebb pusztítást mégis csak *aknáink* vitték véghez. A vár előtti mezőn nagyon sok helyen mély gödröket ástunk, amelyeket megtöltöttünk ekrazittal. Az ágyukat már előzőleg belőtöttük, a megfelelő távolságra, úgy, hogy egy-egy lövésünk visszhangjaképpen a lecsapó ágyugolyó felrobbantott egy nagy tömegű ekrazitot, vagy dinamitot. Itt az egész mezőség fel van forgatva. Mélyedések tüntek el, magaslatok emelkedtek. Halottak fekszenek mélyen elboritva a földtől. Gazdátlan fejek, karok, lábak. Összeroncsoló koponyák, álkapocs nélküli arcek...

Hasznavehetetlen fegyvereket, automobilonkat hagytunk hátra, amelyek pokolgépekkel voltak kombinálva. Amint egy ilyen fegyvert felemeltek vagy automobilt indítani próbáltak, óriási detonáció támadt. Gépfegyvereink, sortűzeink valósággal beretválták az ellenséget. Néha egy-két pere múlva már nem volt közülök egy sem életben. Azután újabb tömör sorok jöttek — ezek is elpusztultak. És így ment ez mindvégig. Az a költői tulzás: hogy a vér patakokban folyt itt valóra vált. *Voltak olyan lőárkok, ahol a vér térdén felül ért.* Zöld uniformisos hullák garmadában fekiüdtek. Az egész mező a pusztulás valóságos szimboluma lett. A *Mors Imperator* birodalma...

Tömegeket végtelen nehéz felbecsülni, gyakorlott szem kell hozzá. De azt, hogy több mint harmincötezer orosz maradt *halva* a Przemysl előtti síkon, az kétségtelen.

Hogy az oroszok miért hagyták abba a blokadirozást, annak magyarázata a körülzárástól való féltelmükön kívül az, hogy *egyik seregünk oldalba támadta őket, amely ugyan csak négy-öt ezer főnyi halottjukba került.* Ekkor kezdtek pánik-szerűen menekülni. Nem volt idejük, hogy az ágyukat, municiók kocsijait megrongálják, rohantak a teljes megsemmisülés elől. Ekkor kirohant a mi védőseregünk egy része amely ugyancsak bele gázolt a menekülő tömegbe. Az oroszok przemysli veresége nagy katasztrófa volt rájuk nézve.

Ezzel szemben mi ugyyszólván semmit sem veszítettünk. *Az erődök teljesen sértetlenek,* úgy, hogy csak szépészeti szempontból kell őket kitatarozni. És jellemző a helyzetünkre, hogy *mulattunk* azon, hogy a várban történt sérülések többnyire balesetek voltak, amelyek a fegyverek kezelésénél szoktak előfordulni.

És ha zseniális hadvezetésünk nem is fenyegette volna az oroszokat bekerítéssel, *a várat sohasem vehették volna be,* mert modern erődítései minden támadást megghiustanak. Én bizva nagyszerű hadseregünkben, remélem, hogy az oroszokat még sok hasonló nagy kudarc fogja érni a háború során.

A népfölkelők összeírása megkezdődik.

(*Saját tudósítónktól.*) Közöltük mi is azt a hivatalos táviratot, amely néhány nap előtt jelentette, hogy azokat a népfölkelőket is, a kik soha nem teljesítettek katonai szolgálatot (B. alosztály) 24-től 36 éves korig összeírják és összeírás után szemlét tartanak fölöttük. Ma érkezett meg a katonai ügyosztályba a miniszteri leirat, amely ezt az összeírást elrendeli és sürgős végrehajtását meg-hagyja.

A rendelet értelmében a katonai ügyosztály délután 6 órakor vörös plakátokat ragasztott ki a városban, amely a következőképen szól:

A m. kir. honvédelmi miniszterium 16.600 eln. 18—1914. számú rendeletével a népfölkelésről szóló 1886. évi XX. t. c. alapján elrendelte, hogy mindazok, akik 1890—1878 évben születtek, összeírassanak.

Fölhívom ennél fogva mindazon szegedi illetőségű és Szegeden tartózkodó bármilyen illetőségű magyar, osztrák vagy bosznia-hercegovinai honosságu férfiakat, kik 1890—1878 évben születtek, hogy összeírás végett Szeged sz. kir. város katonai ügyosztályánál (Bérlház II. emelet 7. ajtó) az alább felsorolt napokon d. e. 8 órától 12 óráig és d. u. 4 órától 6 óráig a törvényes következmények terhe alatt jelentkezzenek és pedig:

Az 1890. évi születésűek 1914. évi október 20-án, 1889. évi születésűek október 21-én, 1888. évi születésűek október 22-én, 1887. évi születésűek október 23-án, 1886. évi születésűek október 24-én, 1885. évi születésűek október 25-én 1884. évi születésűek október 26-án, 1883. és 1882. évi születésűek október 27-én, 1881. és 1880. évi születésűek október 28-án, 1879. és 1878. évi születésűek október 29-én.

A jelentkezők az összeíráshoz a népfölkelési igazolványi könyvet hozzák magukkal. Aki az összeírásra meg nem jelenik, azt kárhatalommal elővezetik és a törvény teljes szigorával büntetik.

Azon összeírandók, kik valamely bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez papjelöltjei, vagy pedig akiknek végzett tanulmányaik alapján a véderőről szóló törvény 21. §-a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre igényük van, ezt a minőségüket a *népfölkelési bemutatási szemlén* annak az intézetnek bizonyítványával kötelesek igazolni, ahol tanulmányaikat végezték, illetőleg végzik. Szeged, 1914. évi október hó 19-én. *Bokor Pál,* polgármester-helyettes.

Érdekes, hogy a hirdetményt a külvárosokban *kidoboltatták,* mert a jelentkezés már holnap megkezdődik és a hirdetést csak későn lehetett kifüggeszteni. Minden utca sarkán megállt a dobos, karján a város zineit viselő szalaggal, jó ideig ütötte a dobot és mikor már sokan állottak körülötte fennhangon hirdette:

— Ezennel közhírré teszem, hogy akik 1890-ben születtek, holnap reggel 8 órakor a katonai ügyosztályban jelentkezzenek. Akik ezt elmulasztják, szigorú büntetésben lesz részüik.